חוק זכויות התלמיד/ה

1 מטרה

חוק זה מטרתו לקבוע עקרונות לזכויות התלמיד ברוח כבוד האדם ועקרונות אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות הילד, תוך שמירה על כבוד התלמיד, עובד ההוראה וצוות המוסד החינוכי ועל ייחודם של מוסדות החינוך לסוגיהם השונים כמוגדר בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988, ובכל דין אחר, ולעודד יצירת אקלים של כבוד הדדי בקהילת מוסד החינוך.

2 הגדרות

בחוק זה -

"הועדה" - ועדת החינוך והתרבות של הכנסת;

"מוסד חינוך", "מוסד חינוך רשמי", "מוסד חינוך מוכר", "הורים", "נער", "ילד" - כהגדרתם בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949;

"המנהל הכללי" - המנהל הכללי של משרד החינוך;

"מנהל המחוז" - מנהל לשכה מחוזית של משרד החינוך;

"מפקח המחוז" ו"מפקח כולל" - מפקחים שמונו לפי סעיף 34 לחוק חינוך ממלכתי-התשי"ג- 1953;

"קהילת מוסד החינוך" - תלמידים, הצוות החינוכי והמנהלי והורי התלמידים;

"תלמיד" - מי שלומד במוסד חינוך;

"השר" - שר החינוך;

3 הזכות לחינוך

כל ילד ונער במדינת ישראל זכאי לחינוך בהתאם להוראות כל דין.

4 פרסום הוראות

א. הוראות חוק זה יובאו לידיעת התלמידים והוריהם בראשית כל שנת לימודים, כפי שיקבע השר באישור הועדה.

ב. הוראות המנהל הכללי למנהלי מוסדות החינוך וכן כל ההוראות הניתנות על ידי מנהלי מוסדות החינוך, בדבר זכויות וחובות תלמידים ובכלל זה הכללים בדבר שמירה על כבוד הדדי בקהילת מוסד החינוך, וכללי המשמעת, לרבות לענין מניעת אלימות והטיפול בה, יפורסמו ויובאו לידיעת התלמידים והוריהם בדרך שיקבע השר, באישור הועדה.

5 איסור הפליה

א. רשות חינוך מקומית, מוסד חינוך או אדם הפועל מטעמם, לא יפלו תלמיד מטעמים עדתיים, מטעמים של ארץ מוצא, מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, מטעמים של נטייה מינית או זהות מגדרית, או מטעמים של השקפה פוליטית, בין של הילד ובין של הוריו, בכל אחד מאלה:

1. רישום תלמיד, קבלתו או הרחקתו ממוסד חינוך;
2. קביעת תכניות לימודים ומסלולי קידום נפרדים באותו מוסד חינוך;
3. קיום כיתות נפרדות באותו מוסד חינוך;
4. זכיות וחובות תלמידים לרבות כללי המשמעת והפעלתם.

ב. העובר על הוראות סעיף זה, דינו - מאסר שנה או קנס, כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

6 הרחקה לצמיתות של תלמיד ממוסד חינוך

א. החלטה בדבר הרחקת תלמיד ממוסד חינוך לצמיתות והעברתו למוסד אחר תינתן רק לאחר שניתנה לתלמיד ולהוריו הזדמנות להשמיע את טענותיהם; לענין סעיף זה, יראו מתן הזדמנות לתלמיד ולהוריו להשמיע את טענותיהם, אם הוזמנו פעמיים כדין ולא הופיעו; השר באישור הועדה יתקין תקנות לענין זה.

ב. החלטה לפי סעיף קטן (א) תהיה בכתב ומנומקת.

ג. מיד לאחר קבלת החלטה לפי סעיף קטן (א) יודיע מנהל מוסד החינוך להורי התלמיד ולתלמיד כי הם רשאים לערור על ההחלטה בכתב, לפני ועדת שימוע שהוקמה כאמור בסעיף 7, בתוך 14 ימים מיום שהומצאה להם ההודעה ואם היתה ההחלטה להרחיק את התלמיד לאלתר לפי סעיף קטן (ד)(2) - בתוך עשרה ימים מיום שהומצאה להם ההודעה על ההחלטה בדבר הרחקה לאלתר; להודעה תצורף ההחלטה.

ד.
1. לא יורחק תלמיד, כאמור בסעיף קטן (א), עד להגשת ערר; הוגש ערר, לא יורחק תלמיד אלא לאחר קבלת ההחלטה בערר.
2. על אף הוראות פסקה (1), מנהל מוסד החינוך, באישור מפקח המחוז, ובאין מפקח מחוז - באישור המפקח הכולל, רשאי להרחיק תלמיד, כאמור בסעיף קטן (א), לאלתר; הוראות פסקה זו לא יחולו על הרחקה לצמיתות בשל הישגים לימודיים כמשמעותה בסעיף 12ב לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949.
3. מנהל מוסד חינוך שהרחיק תלמיד לאלתר לפי פסקה (2) יודיע על כך, מיד עם ההרחקה כאמור, למי שהשר הסמיכו לעניין זה מבין עובדי משרדו.

ה. השר יקבע את הוראות לעניין הסדרים והמועדים להגשת הערר, וכן לדיון ולהחלטה בו.

ו. השר ימסור לוועדה, מדי שנה, לא יאוחר מא' בחשוון, דיווח על הרחקות שנעשו לפי סעיף זה בשנת הלימודים שקדמה למועד הדיווח.

7 ועדת שימוע

א. בכל מחוז תוקם ועדת שימוע וזה הרכבה:
1. מנהל המחוז אשר במחוזו מצוי מוסד החינוך, והוא יהיה היושב ראש;
2. נציג הארגון שאליו משתייכים רוב המורים במוסד החינוך, כפי שיקבע הארגון;
3. נציג ארגון הורים ארצי מתוך רשימה שיקבע הארגון; אלא אם כן ביקש התלמיד או הוריו כי לא ישתתף בדיון;
4. ראש מועצת תלמידים מחוזית או סגנו, אלא אם כן ביקש התלמיד או הוריו כי לא ישתתף בדיון.

ב. ההחלטה בערר תינתן על ידי מנהל המחוז לאחר ששמע את הורי התלמיד ואת התלמיד, אם רצו בכך, ולאחר שמנהל המחוז שמע את מפקח המחוז או את המפקח הכולל, האחראים על מוסד החינוך, או את מנהל מוסד החינוך, או מי מטעמם, וכן את דעות הנציגים שהוזמנו כדין לדיון בועדה.

ג. ההחלטה בערר תהיה בכתב ומנומקת.

ד. נמנע ממנהל המחוז לקיים את תפקידו על פי סעיף זה ימלא את תפקידו מי שמכהן כמפקח המחוז או כמפקח על החינוך הדתי במחוז, ומוקנות לו לשם כך, סמכויות מנהל המחוז לפי סעיף זה.

8 עתירה

על ההחלטה בערר ניתן לעתור לפני בית המשפט לענינים מינהליים.

9 הזכות להיבחן בבחינות בגרות

כל תלמיד זכאי להיבחן בבחינת בגרות ממשלתית המתקיימת במוסד החינוך שבו הוא לומד אלא אם כן לא עמד התלמיד בתנאים שקבע השר בהתייעצות עם הועדה.

10 אמצעי משמעת

כל תלמיד זכאי לכך שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים.

11 סייג לענישה

מוסד חינוך לא ינקוט אמצעי ענישה נגד תלמיד בשל מעשה או מחדל של הוריו.

12 מימוש זכויות

במוסד חינוך לא ימנע מתלמיד לממש את זכויותיו כאמור בחוק זה או בכל דין אחר.

13 מועצת תלמידים

א. מוסד חינוך יעודד הקמת מועצת תלמידים ולא יעשה כל פעולה למנוע את הקמתה; מסגרת פעילותה תיקבע בהוראות המנהל הכללי בהתייעצות עם מועצת התלמידים והנוער.

ב. הוראות סעיף זה לא יחולו על גן ילדים כמשמעותו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949.

14 חובת סודיות

מי שהגיע אליו מידע על תלמיד עקב מילוי תפקיד שהוטל עליו לפי חוק זה, חובה עליו לשמרו בסוד ואינו רשאי לגלותו אלא לצורך ביצוע תפקידו.

15 ביצוע ותקנות

השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא יתקין, בתוך 6 חודשים מיום פרסומו של חוק זה, תקנות לביצועו, באישור הועדה.

16 סייג לתחולה

א. הוראות חוק זה יחולו על כל מוסד חינוך רשמי.

ב. על מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי יחולו הוראות חוק זה למעט סעיפים 6, 7 ו-13, ואולם רשאי השר, באישור הועדה ובהתחשב באופי המוסד להחיל עליו בצו את הוראות הסעיפים האמורים, כולן או חלקן.

17 שמירת דינים

הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין אחר ולא לגרוע ממנו.

18 תיקון חוק בתי מפשט לעניינים מנהליים

בחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000, בתוספת הראשונה, בפרט 3 במקום "והעברה" יבוא "הרחקה והעברה".

21 הוראה מיוחדת

הוראות חוק זה יובאו לראשונה לידיעת התלמידים והוריהם כאמור בסעיף 4 בתוך 45 ימים מיום פרסומו של חוק זה אף אם לא קבע השר תקנות לפי סעיף 4; לא קבע השר כאמור, יובאו הוראות חוק זה לידיעת התלמידים והוריהם על ידי מנהלי מוסדות החינוך.

תקנות זכויות התלמיד/ה
(תנאים לבחינות הבגרות), התשס"ב-2002

בתוקף סמכותי לפי סעיף 9 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000 (להלן - החוק), ובהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, אני מתקינה תקנות אלה:

1 זכות להיבחן

תלמיד יהיה זכאי להיבחן בבחינת בגרות ממשלתית במסגרת מוסד החינוך שבו הוא לומד במקצוע הבחינה וברמת הבחינה שבה בחר, אלא אם כן לא נתקיימו לגביו תנאים אלה:

א. מקצוע הבחינה נלמד במוסד החינוך שבו הוא לומד לפי תכנית הלימודים שקבע משרד החינוך למקצוע הבחינה ולרמת הבחינה;

ב. התלמיד בחר ולמד את מקצוע הבחינה וברמת הבחינה שבהם בחר להיבחן, ותכנית הלימודים במקצוע הבחינה של הכיתה שבה למד, תואמת את דרישות תכנית הלימודים שקבע משרד החינוך, לצורך בחינת הבגרות במקצוע שבו בחר להיבחן.

2 סייג לזכות

א. עמד התלמיד בשני התנאים שבתקנה 1, יהיה זכאי להיבחן בבחינת בגרות במקצוע הבחינה וברמת הבחינה שבהם בחר להיבחן, זולת אם הצוות המקצועי במוסד החינוך, הכולל את מנהל המוסד, היועץ החינוכי, מחנך הכיתה, המורה המקצועי המלמד את התלמיד את מקצוע הבחינה ורכז השכבה אם קיים כזה (להלן - הצוות המקצועי), לא אישר לו להיבחן בבחינת הבגרות מנימוקים מיוחדים שיפורטו בכתב.

ב. התלמיד יהיה רשאי לערור על החלטת הצוות המקצועי שלא לאפשר לו להיבחן במקצוע הבחינה שבו בחר, לפני המפקח הכולל של משרד החינוך; החלטת המפקח הכולל סופית; בתקנה זו, "מפקח כולל" - כהגדרתו בתקנות חינוך ממלכתי (סדרי הפיקוח), התשי"ז-1956.

3 סמכות המנהל במקרים חריגים

על אף האמור בתקנות 1 ו-2(א) רשאי מנהל מוסד חינוך, במקרים חריגים ובהסכמת רוב חברי הצוות המקצועי, להתיר את השתתפות התלמיד בבחינות הבגרות גם אם לא נתקיימו התנאים לכך, כולם או מקצתם.

תקנות זכויות התלמיד/ה
(פרסום הוראות והרחקת תלמידים), התשס"ב-2002

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 4, 6 ו-15 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000 (להלן - החוק), ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1 הגדרות

בתקנות אלה -

"מפקח" - כהגדרתו בתקנות חינוך ממלכתי (סדרי הפיקוח), התשי"ז-1956;

"רשות חינוך מקומית" - רשות חינוך מקומית כהגדרתה בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949;

"ועדת שימוע" - כמשמעותה בסעיף 7 לחוק;

"תקנות ההעברה" - תקנות חינוך ממלכתי (העברה), התשי"ט-1959.

2 פרסום הוראות

א. הוראות החוק יפורסמו בידי כל רשות חינוך מקומית, בעת שהיא מפרסמת הודעה על מועד הרישום למוסדות החינוך שבתחום שיפוטה, כאמור בסעיף 8 לתקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959.

ב. הוראות החוק, הוראות חוזרי המנהל הכללי בנושא זכויות התלמיד והוראות מוסד החינוך בדבר זכויות וחובות התלמיד ובדבר כללי המשמעת במוסד, יוצגו במוסד החינוך, במקום בולט לעין ונגיש לתלמידים ולהוריהם.

ג. עותקים של הוראות כאמור בתקנת משנה (ב) יסופקו במזכירות מוסד החינוך, על פי דרישת תלמיד או הוריו.

ד. משרד החינוך יפרסם את ההוראות כמפורט בתקנת משנה (ב) באתר האינטרנט של המשרד.

3 החלטה לאחר דיון

בטרם יקבלו החלטה על הרחקת תלמיד לצמיתות, או על הגשת בקשה להרחקה כאמור, ידאגו מנהל מוסד חינוך או רשות חינוך מקומית, לפי הענין,לקיום דיון כאמור בתקנה 4.

4 דיון בהרחקת תלמיד לצמיתות

א. הזדמנות ההורים והתלמיד להשמיע את טענותיהם כאמור בסעיף 6(א) לחוק, תהיה בדיון, שיערוך מנהל מוסד החינוך (להלן - הדיון); בדיון ישתתפו המפקח על המוסד, היועץ החינוכי או פסיכולוג המוסד, לפי הענין, מחנך הכיתה ורכז השכבה, אם קיים כזה באותו מוסד, וכן בעלי תפקיד אחרים הנוגעים בדבר, לפי שיקול דעתו של מנהל המוסד.

ב. לדיון יוזמנו התלמיד והוריו להשמיע את טענותיהם; הזמנה תישלח להם בדואר רשום והם יהיו רשאים להשמיע את טענותיהם בעצמם או על ידי מי מטעמם.

ג. לא הופיעו התלמיד או הוריו לדיון במועד שנקבע, יידחה הדיון למועד אחר שאליו יוזמנו בכתב, כאמור בתקנת משנה (ב); לא הופיעו גם במועד הנוסף שנקבע, לא יידחה עוד הדיון בשל כך.

ד. מנהל מוסד החינוך יעביר בכתב לרשות החינוך המקומית ולמנהל המחוז, את עיקרי הדיון, לרבות טענות ההורים והתלמיד והחלטת המוסד, אם היתה כזו, ונימוקיה, ואם נמסרו טענות ההורים והתלמיד גם בכתב - את מכתביהם.

ה. הייתה החלטת מנהל מוסד החינוך, להרחיק תלמיד לצמיתות לאלתר, יעביר מנהל מוסד החינוך את האישור להרחקה של מפקח המחוז או של המפקח הכולל, לרשות החינוך המקומית ולמנהל המחוז ויודיע על ההחלטה למנהל הכללי של משרד החינוך.

5 מסירת הודעה על הרחקה

א. הודעת מנהל מוסד החינוך, על החלטת רשות החינוך המקומית להרחיק תלמיד לצמיתות ממוסד חינוך ולהעבירו למוסד אחר (להלן - ההודעה), תיערך בארבעה עותקים: על הרחקה עותק יימסר ביד התלמיד, עותק נוסף יישלח להורי התלמיד בדואר רשום, עותק שלישי יועבר למנהל המחוז של משרד החינוך, עותק רביעי יועבר למנהל הכללי של משרד החינוך.

ב. הודעה תכלול פרטים אלה:
1. תוכן ההחלטה ונימוקיה;
2. מועד מתן ההחלטה;
3. הייתה החלטה להרחיק תלמיד לצמיתות לאלתר - אישור בכתב של מפקח המחוז או של המפקח הכולל;
4. קיום זכות ערר של התלמיד ושל הוריו, בתוך 14 ימים מיום המצאת ההודעה, ובהרחקת תלמיד לצמיתות לאלתר - תוך 10 ימים מיום המצאת ההודעה, וכן והדרכים להגשת הערר.

6 ערר

א. ערר יוגש בכתב, בידי התלמיד או בידי הוריו למנהל המחוז.

ב. הוגש ערר, יקיים מנהל המחוז, בתוך 14 ימים מיום הגשתו, דיון לפני ועדת השימוע.

ג. מנהל המחוז יזמין את הנציגים הקבועים בסעיף 7(א) לחוק.

ד. מנהל המחוז יזמין לדיון את הורי התלמיד ואת התלמיד להשמיע את טענותיהם, והם יהיו רשאים להשמיען בעצמם או על ידי מי מטעמם; בהזמנה יצוין כי נציג מועצת התלמידים ונציג ארגון הורים ארצי ישתתפו בדיון, אלא אם כן ביקשו התלמיד או הוריו שלא ישתתפו, כן יזמין מנהל המחוז את מפקח המחוז או המפקח הכולל האחראי על מוסד החינוך או את מנהל מוסד החינוך או מי מטעמם להשמיע את טענותיהם.

ה. מנהל המחוז יקיים את הדיון לפני ועדת השימוע במועד שנקבע, בכל הרכב שהוא, ובלבד שנשלחה הודעה כדין לנציגים בועדה, לתלמיד, להוריו, למפקח המחוז ולמפקח הכולל, האחראים על מוסד החינוך, ולמנהל מוסד החינוך.

ו. עיקרי הדיון שהועברו על ידי מנהל מוסד החינוך לפי תקנה 4(ד) וכן ההחלטה בדבר הרחקת תלמיד כאמור בסעיף 6 לחוק ונימוקיה, יהיו בעת הדיון בערר לפני מנהל מחוז והנציגים בועדת השימוע.

7 הודעה על החלטה בערעור

מנהל המחוז יודיע בכתב על החלטתו בערר תוך שלושה ימים מתום הדיון בפני ועדת השימוע למנהל המוסד, לרשות החינוך המקומית, לתלמיד ולהוריו, ולמנהל הכללי של משרד החינוך. ההודעה תכלול את תוכן ההחלטה ואת נימוקיה; החלטת מנהל המחוז תחייב את מנהל המוסד ואת רשות החינוך המקומית.

7א. ערר והחלטה בערר על הרחקה לצמיתות לאלתר

על אף האמור בתקנות 6(ב) ו- 7, הוגש ערר על הרחקת תלמיד לצמיתות לאלתר, יקיים מנהל המחוז דיון לפני ועדת השימוע, ויודיע בכתב על החלטתו בערר, כאמור בתקנה 7, בתוך 10 ימים מיום הגשתו.

8 סייג לתחולה

תקנה 11 לתקנות ההעברה לא תחול על הרחקת תלמיד, ממוסד חינוך לצמיתות, שאר תקנות ההעברה יחולו, בשינויים המחויבים לפי הענין.

